

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR
1898.

(ÅRGÅNG 25.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRALRYÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.

STOCKHOLM 1898.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Bidrag till Sveriges officiella statistik. N, Jordbruk och boskapsskötsel. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1867-1912.

I denna serie utkom följande delserier:

1867-1912: Hushållningssällskapens berättelser för år ... / jämte sammandrag, utarb. af Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1865-1911 = 1-47 och
1874-1910: Sammandrag av Kungl. Maj:ts befallningshavandes årsväxtberättelser för åren ... / utarb. av Statistiska centralbyrån. – Täckningsår: 1874-1910 = Årg. 1-37. – Utbruten ur Sammandraget i Hushållningssällskapens årsberättelser.

Föregångare:

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.

Täckningsår: 1822-1851/55.

I femårsberättelserna finns länsvisa statistiska uppgifter om jordbruk och boskapsskötsel.

Efterföljare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1913-1963.

Årsväxten / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : P. A. Norstedt & söner, 1912-1963. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1911-1962.

Översiktspublikationer:

Historisk statistik för Sverige. 2, Väderlek, lantmåteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t.o.m. år 1955. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1959.

S. 23: Tab. D 10. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal 1750-1900. Se Diagram Fig. 8.

S. 23-25: Tab. D. 11. Hemman och hemmansdelar i södra och mellersta Sverige efter mantal länsvis 1750-1900.

S. 26: Tab. D 12. Brukningsenheter inom olika storleksgrupper 1885-1910. Se Diagram Fig 9.

S. 33: Tab. E 1. Nyodlingar i hektar 1871-1955.

S. 33: Tab. E 2. Areal av olika ägoslag 1800-1920.

S. 36-38: Tab. E 5. Åkerjordens användning: areal använd för spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 6.

S. 38-40: Tab. E 6. Åkerjordens användning: areal använd för andra växtslag än spannmål i 1 000 ha 1865-1955. Se Diagram Fig. 13.

S. 41: Tab. E 7. Åkerjordens användning 1866-1955: relativ fördelning, %.

S. 44: Tab. E 12. Allmän skördesiffra 1786-1955.

S. 45: Tab. E 13. Utsäde i ton 1802-1820.

S. 45: Tab. E 14. Utsäde i ton 1818-1860.

S. 46: Tab. E 15. Utsäde i ton 1865-1955.

S. 46: Tab. E 16. Skörd i 1 000-tal ton 1802-1820. Se Diagram Fig. 15.

S. 47: Tab. E 17. Skörd i 1 000-tal ton 1818-1860. Se Diagram Fig. 16 och 17.

S. 47-49: Tab. E 18. Skörd av spannmål i 1 000-tal ton 1860-1955. Se Diagram Fig. 16.

S. 50-52: Tab. E 19. Skörd av potatis, rotfrukter, hö och halm i 1 000-tal ton 1866-1955. Se Diagram Fig. 17.

S. 59: Tab. E 27. Skörd i miljoner skördeenheter 1866-1955.

S. 59: Tab. E 28. Skörd i skördeenheter per ha 1866-1955.

S. 60: Tab. E 29. Skörd per ha av vissa växtslag i deciton 1866-1955.

S. 61: Tab. E 31. Husdjur 1805-1820: översikt. Se Diagram Fig. 18 och 19.

S. 61: Tab. E 32. Husdjur 1818-1860. Se Diagram Fig. 18.

S. 62: Tab. E 33. Husdjur 1861-1911. Se Diagram Fig. 18.

S. 63: Tab. E 34. Husdjur 1913-1955. Se Diagram Fig. 18.

S. 67: Tab. E 38. Hästar och kor länsvis 1850-1955: index (1870 = 100).

S. 70: Tab. E 41. Nötkreatursenheter 1871-1955.

S. 70: Tab. E 42. Den vegetabiliska och animaliska produktionen 1871-1955.

S. 71: Tab. E 43. Den animaliska produktionen i 1 000 ton 1871-1913. Se Diagram Fig. 21 och 22.

S. 73: Tab. E 47. Renar 1865-1955.

S. 77: Tab. E 55. Hushållningssällskapen 1882-1955: översikt.

BISOS N digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) med stöd från Riksbankens Jubileumsfond, 2009.

Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

BIDRAG
TILL
SVERIGES OFFICIELA STATISTIK.

N) Jordbruk och Boskapsskötsel.

SAMMANDRAG AF
KUNGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES
ÅRSVÄXTBERÄTTELSE

FÖR ÅR

1898.

(ÅRGÅNG 25.)

UTARBETADT I STATISTISKA CENTRALRYÅN.

POUR LE RÉSUMÉ EN FRANÇAIS VOIR PAGE 17.

STOCKHOLM 1898.
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

INNEHÅLL.

Underdånig berättelse	Sid. 3-13.
I. Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1898.....	4.
Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1898 års skörd..	6.
II. Qvantitativ beräkning af uppgifterna om 1898 års skörd.....	8.
Tab. A. Jemförelse mellan 1898 års och 1876-1895 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika växtslag.....	9.
Tab. B. Sädesslagens medelvigt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1876-1895 samt år 1898.....	11.
Tab. C. Sädesskördens beräknade vikt år 1898.....	12.
Tabellbilaga	14-16.
Tab. 1. Sammandrag af kronolänsmännens rapporter om skörden år 1898.....	14.
Tab. 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1898.....	16.
Résumé	17.

T I L L K O N U N G E N.

Till åttlydnad af de föreskrifter, som meddelats i Eders Kungl. Maj:ts nådiga bref den 5 juni 1874, anhåller Statistiska Centralbyrån i underdånighet att härmed få afgifva sin redogörelse för 1898 års skörd. I likhet med hvad tillförene varit fallet, lemnas först en sammanställning af de allmänna omdömen om årsväxten, hvilka af de särskilda länsstyrelserna uttalats, samt Centralbyråns

härpå grundade totalomdöme om hela rikets skörd, och härefter följa de beräkningar öfver skördemängd, spanmålens vikt m. m., hvilka kunnat af Centralbyrån utföras med ledning dels af hus-hållningssällskapens senaste uppgifter om utsädesbeloppen, dels ock af de för hvarje länsmansdistrikt afgifna rapporter om skördens korntal och dylikt.

I.

Sammandrag af Kungl. Maj:ts Befallningshafvandes omdömen om skörden år 1898.

Ur dessa omdömen,¹⁾ hvilka från den 17 oktober till den 11 november innevarande år inkommo till Statistiska Centralbyrån, meddelas följande utdrag, nemligen:

för *Stockholms län* (ink. till Stat. Cb. d. 8 nov. 1898):

att, ehuru potatisafkastningen kan sägas hafva i allmänhet slagit fel och den ymniga höskörden delvis är mindre väl bergad, årets gröda likväl får anses hafva utfallit *öfver medelmåttan*;

för *Uppsala län* (ink. d. 2 nov.):

att skörden, i sin helhet bedömd, blifvit *god*;

för *Södermanlands län* (ink. d. 29 okt.):

Hvetet, som under försommarens starka regn led i blomningen och lade sig, men inbergades under synnerligen gynsam väderlek, har gifvit god skörd af i allmänhet god beskaffenhet.

Rågen, som likaledes hade otjenlig väderlek under blomningen och derefter till följd af den ymniga nederbörden allmänt lade sig, har lemnat medelmåttig skörd, som dock till kvaliteten blifvit af i allmänhet ej fullt god beskaffenhet.

Vårsäden af korn, hafre och blandsäd, hvars bergning skett under mycket gynsam väderlek, men vid skörderapporternas aflemnande från kronolänsmännen icke i allmänhet afslutats, har, enligt hvad Länsstyrelsen erfarit, lemnat riklig skörd af god beskaffenhet.

Ärter, hvilka icke odlas i större omfattning, hafva lemnat, åtminstone hvad norra delen af länet angår, medelmåttig, på vissa trakter till och med öfver medelmåttig, skörd.

Vicker, hvars odling i länet ernått allt större omfattning, har lemnat riklig skörd, ehuru den på vissa ställen icke kommit till full mognad.

Potatisen, som på de flesta ställen angripits af röta, har lemnat knapp skörd, gränsande till missväxt.

Höskörden, hvars bergning försiggick under delvis ogynsam väderlek, har utfallit till mängden riklig, men blifvit af i allmänhet mörk och mindre värdefull beskaffenhet. Andra skörden har blifvit i allmänhet obetydlig, der den tillvaratagits och hunnit inbergas.

Halmafkastningen kan betecknas såsom ymnig af alla slag.

Såsom allmänt omdöme om skörden i länet torde kunna sägas, att den blifvit till mängden *riklig* och af god beskaffenhet;

för *Östergötlands län* (ink. d. 8 nov.):

att råg och hvetet, som uppkommit jemnt och vackert, väl utvecklades och lofvade en rik skörd, hvilka förhoppningar genom det under sommaren rådande ihärdiga regnandet, som hade till följd, att säden, särskildt rågen, tidigt lade sig och blef ojemnt matad, ej alldeles uppfylldes; emellertid torde skörden af dessa sädesslag kunna betecknas såsom medelmåttig;

att vårsäden af korn, hafre, ärter och vicker deremot mycket gynnades af den förenämnda regniga väderleken och utvecklades synnerligen kraftigt till strået, hvilket dock medförde en betydligt försenad frösättning, så att man flerstädes, synnerligen i skogsbygderna, motsåg nödvändigheten att aftaga densamma före mognaden. Genom

¹⁾ Dessa länsstyrelsernas omdömen jemte de hufvudsakliga resultaten af Statistiska Centralbyråns beräkningar äro, i den mån de sistnämnda huanit verkställas, genom Post- och Inrikes Tidningar till allmänhetens kännedom redan meddelade.

på hösten inträffad varm och vacker väderlek ljusnade emellertid utsigterna; säden, utom möjligen vicker, mognade rätt hastigt och blef, om ock sent, väl bergad. Ehuru ärterna, som på ofvan angifna skäl mest utvecklades till halmen, lemnat klenare afkastning, torde skörden af vårsäd, särskildt med afseende å afkastningen efter de viktigaste sädesslagen hafre och korn, kunna betecknas såsom synnerligen god;

att potatisen till följd af sommarens nästan ständiga regnande ej kunde utveckla sig, som sig borde, angreps, synnerligen å lerjorden, tidigt af röta och har lemnat dålig skörd;

att foderväxterna såväl å naturlig äng som å vallar hela året haft för dem den mest gynsamma väderlek under utvecklingen och, der mera omsorg på bergseln nedlades, icke under densamma togo större skada, hvadan höskörden kan betecknas såsom riklig;

att beträffande halmafkastningen sistsagda omdöme gäller såväl höstsädeshalmen som i all synnerhet vårsädeshalmen.

Totalomdömet om skörden inom länet blifver, vid ofvanberörda förhållanden, att den utfallit *god*;

för *Jönköpings län* (ink. d. 3 nov.):

att höstsäden lemnat medelmåttig skörd;

att vårsäden gifvit öfver medelmåttig skörd;

att potatisen, hvilken flerstädes varit angripen af röta, äfvensom andra rotfrukter lemnat betydligt under medelmåttig skörd;

att höskörden varit god;

att halmafkastningen varit god; samt

att bergningsvädret i allmänhet varit gynsamt.

Till följd häraf kan Kungl. Maj:ts Befallningshafvande uttala det allmänna omdöme om årets skörd inom länet, att densamma blifvit *öfver medelmåttig*;

för *Kronobergs län* (ink. d. 5 nov.):

att höstsäden, nästan uteslutande bestående af råg, lemnat medelmåttig skörd, som inbergats under gynsam väderlek;

att vårsäden, hvaraf hufvudsakligen odlas korn och hafre samt endast i ringa mån hvetet, råg och blandsäd, äfvenledes inbergats under gynsamma förhållanden och gifvit fullt medelmåttig skörd;

att potatisen, som lidit skada af den myckna nederbörden under sommaren samt på flere ställen angripits af röta, lemnat en afkastning under medelmåttan;

att höskörden från odlad jord varit riklig och från naturliga ängar god och af god beskaffenhet;

att halmafkastning af såväl höst- som vårsäden blifvit god, delvis riklig;

att sädesskörden är för ortens behof tillräcklig och lemnar flerstädes öferskott till försäljning, hufvudsakligen af hafre; samt

att hö- och halmgrödan är fullt tillräcklig för länets behof.

På grund häraf anser Konungens Befallningshafvande sig kunna uttala det allmänna omdöme om innevarande års skörd inom länet, att den utfallit *öfver medelmåttig*;

för *Kalmar län* (ink. d. 28 okt.):

att höstsädesslagen lemnat riklig afkastning af god beskaffenhet;

att den ringa underlägsenheten i vikt hos kornet mer än uppväges af det högre korntalet, och att hafren, som endast undantagsvis besvärats af rost, öfverträffar den i vanliga år både till mängd och beskaffenhet;

att höskörden, företrädesvis från odlad jord, blifvit riklig, oaktadt i följd af långvarig torka ej allestädes en andra skörd erhöillits;

att halmafkastningen varit ymnig och af utmärkt beskaffenhet från både höst- och vårsäd; samt

att potatisen, som endast i ett fåtal orter funnits förete röta, lemnat en väl till mängden mindre än medelmåttig, men till godhet värdefullare skörd än vanligt.

På grund häraf må skörden, i sin helhet bedömd, anses som *mycket god*;

för *Gotlands län* (ink. d. 17 okt.):

att skörden med afseende på sin allmänna beskaffenhet varit *ymnig*;

för *Blekinge län* (ink. d. 4 nov.):

att skörden inom länet blifvit *öfver medelmåttig*;

för *Kristianstads län* (ink. d. 31 okt.):

att höstsåden, som blifvit inbergad under gynsam väderlek, lemnat öfver medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att vårsåden, som i allmänhet blifvit inbergad under gynsamma förhållanden, gifvit fullt medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att potatis lemnat medelmåttig skörd af i allmänhet god beskaffenhet samt att skörden af sockerbetor varit under medelmåttig och af mindre god beskaffenhet;

att höskörden från odlad jord varit nära god och väl inbergad samt från naturliga ängar öfver medelmåttig, men å några trakter något skadad af regn under bergningstiden;

samt att halmafkastningen af höstsäd lemnat god och af vårsäd öfver medelmåttig skörd af god beskaffenhet.

På grund häraf anser sig Länsstyrelsen kunna uttala det allmänna omdöme om innevarande års skörd, att den utfallit *öfver medelmåttig*;

för *Malmöhus län* (ink. d. 1 nov.):

att, särskildt med afseende derå att skörden af sockerbetor utfallit ogynsamt, skörden i sin helhet icke kan skattas högre än till *fullt medelmåttig*;

för *Hallands län* (ink. d. 24 okt.):

Skörden anses hafva utfallit sålunda: att

hvetet, som inbergats under tjenlig väderlek, blifvit af god beskaffenhet och lemnat öfver medelskörd;

rågen, hvars bergning äfven i allmänhet försiggått utan skada af regn, lemnat i södra delen af länet medelskörd, i mellersta delen knapp medelskörd och i norra delen mer än medelskörd af öfver hufvud taget god beskaffenhet; samt

kornet och hafren, hvilka sädesslag bergats under tjenliga väderleksförhållanden, gifvit mer än medelskörd.

Höskörden har blifvit ovanligt riklig, men är till beskaffenheten icke fullt god.

Äfven halmafkastningen af såväl vinter- som vårsäd har blifvit riklig.

Potatisen har gifvit under medelskörd och är delvis angripen af röta.

Sockerbetor, hvilket slag af rotfrukter odlas endast i södra delen af länet, väntas icke gifva full medelskörd, hvilket jemväl är förhållandet med öfriga rotfrukter.

I allmänhet torde skörden inom länet kunna betecknas såsom *god*;

för *Göteborgs och Bohus län* (ink. d. 9 nov.):

att höstsåden, råg och hvetet, lemnat medelmåttig afkastning;

att hafre, som utgör länets hufvudsåd, gifvit fullt god samt korn och blandsäd öfver medelmåttig skörd;

att afkastningen af ärter, bönor och vicker, hvilka sädesslag odlas i blott ringa omfattning, varit fullt medelmåttig;

att potatisskörden varit betydligt under medelmåttan samt mycket skadad af röta, samt att öfriga rotfrukter gifvit något under medelmåttig skörd;

att lin, som i obetydlig grad utgör föremål för odling, gifvit ringa afkastning;

att hö såväl å odlad jord som å naturlig äng lemnat riklig skörd, hvilket äfven varit förhållandet med halmafkastningen;

anseende sig Konungens Befallningshafvande på grund af nu angifna förhållanden kunna fälla det allmänna omdöme om innevarande års skörd i länet, att den blifvit *nära god*;

för *Elfsborgs län* (ink. d. 3 nov.):

att hvetet och råg, hvilka säden, i synnerhet det förstnämnda, odlas otillräckligt för länets behof, lemnat medelmåttig afkastning;

att beträffande hafre, korn och blandsäd, af hvilka hafren är länets hufvudsåd, skörden varit ymnig och blifvit väl bergad;

att i fråga om skidfrukterna, hvilka hufvudsakligen odlas endast för husbehof, skörden af ärter varit dålig, men bönor och vicker lemnat god afkastning;

att skörden af rotfrukter utfallit under medelmåttan och, hvad särskildt angår potäterna, varit angripen af röta;

att höskörden, i synnerhet på odlad jord, varit riklig och i allmänhet blifvit väl bergad; samt

att halmafkastningen blifvit ymnig och inbergad under gynsamma förhållanden.

Med stöd häraf anser sig Konungens Befallningshafvande böra såsom sitt omdöme om skörden inom länet uttala, att den, hvad angår säd, hö och halm, kan anses *ymnig*, men beträffande rotfrukter och skidfrukter varit *under medelmåttan*.

Hvad här ofvan blifvit anfördt gäller dock ej vissa delar af Bolstads, Gestads, Erikstads, Brålanda och Frändefors samt Örs socknar, inom hvilka skörden blifvit till större delen förstörd af oväder, som i förening med hagel vid tvenne särskilda tillfällen under sommaren öfvergått dessa trakter;

för *Skaraborgs län* (ink. d. 31 okt.):

att såväl höst- som vårsåden allmänt gifvit till mängden god skörd, som blifvit bergad under gynsam väderlek;

att potatisodlingen gifvit en till såväl mängd som beskaffenhet dålig afkastning till följd af för mycken nederbörd;

att höskörden, som i kvantitativt afseende lemnat synnerligen god afkastning, blifvit bergad under gynsam väderlek;

samt att afkastningen af halm af såväl höst- som vårsåden varit god, delvis riklig;

och anser sig Konungens Befallningshafvande, med anledning af hvad sålunda är vordet anfördt, kunna angående årsväxten uttala det allmänna omdömet, att jordbruket inom länet gifvit *god* afkastning;

för *Vermlands län* (ink. d. 1 nov.):

att, ehuru bergningsvädret till följd af mer än vanlig nederbörd varit ogynsamt och med anledning häraf höstsåden endast lemnat medelmåttig skörd samt mycken röta vållat nästan missväxt å potatisen, Konungens Befallningshafvande likväl, med hänsyn till att vårsåden lemnat fullt medelmåttig skörd samt hö- och halmafkastningen varit god, anser årets skörd inom länet, i allmänhet bedömd, kunna betecknas såsom *fullt medelmåttig*;

för *Örebro län* (ink. d. 31 okt.):

att hvetet, som i länets norra delar endast obetydligt odlas, i allmänhet lemnat god skörd, af god beskaffenhet;

att rågen deremot, som på de flesta ställen nedslagits af det myekna regnet, gifvit skörd under medelmåttan;

att korn anses hafva gifvit medelmåttig afkastning;

att hafren i allmänhet lemnat god skörd, fastän å ett och annat ställe, der den legat hårdt, något lätt;

att blandsäd, som obetydligt odlas, gifvit god skörd;

att ärterna, som till följd af den regniga väderleken växt mest på halmen och blommat under hela växtperioden, men ej satt frukt, lemnat endast ringa afkastning;

att potatisen, skadad af väta och angripen af röta, gifvit dålig skörd;

att höskörden varit god och mångenstädes riklig samt att tillgången på halm är god.

I allmänhet bedömd, torde skörden inom länet kunna betecknas såsom *fullt medelmåttig*;

för *Vestmanlands län* (ink. d. 2 nov.):

att skörden af hvete varit fullt medelmåttig och af god beskaffenhet;

att rågen lemnat medelmåttig skörd af jemväl medelmåttig beskaffenhet;

att afkastningen af vårsäden varit öfver medelmåttig och skördens beskaffenhet god;

att potatisen lemnat ringa skörd af dålig beskaffenhet, enär densamma allmänt är angripen af röta;

att höskörden från odlad jord blifvit rik, ehuru genom det ogynnsamma bergningsvädret delvis något skadad;

men att skörden från naturliga ängar utfallit under medelmåttan och dertill i följd af högt vattenstånd på en del ställen icke kunnat verkställas;

att halmafkastningen af såväl höst- som vårsäd varit öfver medelmåttig och att halmens beskaffenhet blifvit god.

Med hänsyn till dessa förhållanden kan innevarande års skörd i länet antagas såsom *fullt medelmåttig*;

för *Kopparbergs län* (ink. d. 2 nov.):

att höstsäden, som hufvudsakligen består af råg och i länets sydligare socknar till någon mindre del af hvete, lemnat nära medelmåttig skörd af i allmänhet mindre god beskaffenhet;

att skörden af vårsäd, hvaraf mest odlas hafre och korn samt i obetydligare mån jemväl hvete, varit fullt medelmåttig och af god beskaffenhet;

att potatisskörden lemnat icke ens half skörd, som nästan allestädes varit angripen af röta;

att höskörden såväl från odlad jord som från naturliga ängar varit mera än medelmåttig och i allmänhet af god beskaffenhet;

samt att halmafkastningen, som af såväl höstsäd som vårsäd varit god, jemväl i allmänhet varit af god beskaffenhet.

Och får på grund häraf Konungens Befallningshafvande, med tillkännagifvande, att bergningsvädret i allmänhet varit temligen gynnsamt, såsom allmänt omdöme om innevarande års skörd inom länet uttala den mening, att skörden blifvit *fullt medelmåttig* och af god beskaffenhet;

för *Gefleborgs län* (ink. d. 27 okt.):

att höstsäden gifvit nära medelmåttig skörd af medelmåttig beskaffenhet;

att vårsäden äfven lemnat nära medelmåttig skörd af medelmåttig beskaffenhet;

att potatisen gifvit betydligt under medelmåttig skörd, allmänt angripen af röta och af dålig beskaffenhet;

att höet lemnat nära god skörd af god beskaffenhet;

samt att halmafkastningen varit riklig och af god beskaffenhet;

Och kan i följd häraf såsom allmänt omdöme om skörden inom länet uttalas, att densamma varit *fullt medelmåttig*;

för *Vesternorrlands län* (ink. d. 4 nov.):

att höstsäden, som nästan uteslutande utgöres af råg, lemnat god och välbergad skörd;

att kornet, ortens hufvudsäde, delvis skadats af frost och på de flesta ställen till följd af regnig och kall väderlek icke hunnit mogna, i följd hvaraf skörden måste anses hafva varit under medelmåttan;

att potatis, som på de flesta ställen angripits af torröta och icke hunnit mogna, lemnat knappt medelmåttig skörd af merendels dålig beskaffenhet;

att höskörden gifvit mer än medelmåttig skörd af god beskaffenhet;

att halmafkastningen varit god och medelmåttig.

I följd häraf finner Kungl. Maj:ts Befallningshafvande sig böra uttala det allmänna omdöme om skörden, att den blifvit *nära medelmåttig*;

för *Jemtlands län* (ink. d. 7 nov.):

att höskörden varit mer än medelmåttig samt halmafkastningen riklig;

att skörden af säd och potatis varit knappt medelmåttig;

att väderleken under sommaren varit för årsväxten temligen ogynsam;

samt att jemväl bergningsvädret varit ogynnsamt och skörden i följd häraf blifvit mindre väl inbergad;

för *Vesterbottens län* (ink. d. 11 nov.):

att höstsäden, som uteslutande består af råg, lemnat en i allmänhet mindre mogen, men välbergad skörd;

att kornet, ortens hufvudsäde, gifvit en mindre god, af frost och på sina ställen jemväl af rost skadad skörd;

att jemväl potatisskörden blifvit mindre god, flerstädes till följd af det myckna regnandet skadad af röta;

att höskörden från odlad jord blifvit öfver medelmåttan och å naturliga ängar medelmåttig och i allmänhet väl inbergad; samt

att halmafkastningen varit riklig.

Med hänsyn till dessa förhållanden finner Konungens Befallningshafvande sig böra uttala det allmänna omdöme om skörden i länet, att densamma blifvit beträffande spanmål och potatis *under medelmåttan* samt beträffande foder *fullt medelmåttig*;

för *Norrbottnens län* (ink. d. 8 nov.):

Rågen, som endast i kustsocknarne utgör föremål för nämnvärd odling, har lemnat öfver medelmåttig skörd af god beskaffenhet.

Kornet har likaledes lemnat öfver medelmåttig skörd af god beskaffenhet.

Hafren odlas nästan uteslutande såsom grönfoder.

Potatisskörden har utfallit under medelmåttan, särskildt då i betraktande tages dess på åtskilliga ställen mindre goda beskaffenhet. Af öfriga rotfrukter odlas obetydligt och skörden deraf kan anses under medelmåttan.

Höskörden från odlad jord har utfallit god, ifrån naturliga ängar öfver medelmåttan.

Halmafkastningen har blifvit riklig.

Såsom ett totalomdöme öfver årets skörd inom länet kan uttalas, att densamma utfallit *öfver medelmåttan*.

Sammanfattas ofvån meddelade omdömen, så vidt de gälla skörden i dess helhet inom hvarje län, erhålles följande

Sammandrag af Länsstyrelsernas omdömen om 1898 års skörd.

Stockholms län	Öfver medelmåttan.
Uppsala län	God.
Södermanlands län	Riklig.
Östergötlands län	God.
Jönköpings län	Öfver medelmåttan.
Kronobergs län	Öfver medelmåttan.
Kalmar län	Mycket god.
Gotlands län	Ymnig.
Blekinge län	Öfver medelmåttan.
Kristianstads län	Öfver medelmåttan.

Malmöhus län	Fullt medelmåttig.
Hallands län	God.
Göteborgs och Bohus län	Nära god.
Elfsborgs län	Mycket god. ¹⁾
Skaraborgs län	God.
Vermlands län	Fullt medelmåttig.
Örebro län	Fullt medelmåttig.
Vestmanlands län	Fullt medelmåttig.
Kopparbergs län	Fullt medelmåttig.
Gefleborgs län	Fullt medelmåttig.
Vesternorrlands län	Nära medelmåttig.
Jemtlands län	Fullt medelmåttig. ¹⁾
Vesterbottens län	Medelmåttig. ¹⁾
Norrbottens län	Öfver medelmåttan.

Hela riket Nära god.

Om nu enligt den värdeskala för de särskilda länen, som år 1890 upprättades och för hvilken då i årets Sammandrag lemnades redogörelse, de län, hvilkas skördeutfall varit detsamma eller i det närmaste detsamma, föras tillhopa, visar sig, att 1898 års skörd i fråga om länen kan sålunda betecknas:

ymnig.	i 1 län med 2 % af medelskörden i riket
riklig eller mycket god » 3 » » 15 » » » » »	
god » 4 » » 22 » » » » »	
nära god » 1 » » 3 » » » » »	
öfver medelmåttan. » 6 » » 22 » » » » »	
fullt medelmåttig . . » 7 » » 32 » » » » »	
medelmåttig » 1 » » 2 » » » » »	
nära medelmåttig . . » 1 » » 2 » » » » »	

Af länen hafva sålunda 6 med 22 % af rikets skörd erhållit en gröda, som har betecknats såsom varande öfver medelmåttan, medan grödan i 9 län med 42 % af skörden erhållit högre samt i 9 län med 36 % af skörden erhållit lägre vitsord. Då härtill kommer, att de förmånliga omdömena höja sig mer utöfver nyssnämnda omdöme öfver medelmåttan, än de mindre förmånliga sänka sig derunder, har häraf blifvit följden, att totalomdömet om årets skörd blifvit nära god. En undersökning af de särskilda länsomdömena visar, att den del af riket, som ligger söder om de stora sjöarne, och särskildt den nordligare hälften af denna, erhållit den förmånligaste skörden, medan landsdelarne ofvanom sjöarne, ofsedt Uppland, endast erhållit fullt medelmåttig skörd; i ett af dessa län, eller Vesternorrlands, har skördeutfallet till och med något understigit medeltalet.

För erhållandet af det nyss angifna omdömet om rikets skörd hafva vid beräkningen de allmänna omdömen, som för de särskilda länen användts om deras årsskörd, blifvit omsatta till de relativa talvärden, som finnas angifna i 1874 års berättelse. Enligt denna hafva nämligen gifvits och gifvas fortfarande åt dessa allmänna omdömen följande värden:

Ymnig skörd	10.
Riklig skörd (mycket god skörd)	9.
God skörd	8.
Nära god skörd	7.5.

¹⁾ Jemför ordalydelsen i ofvau anförda utdrag ur länsredogörelsen.

Öfver medelmåttig skörd (eller mera än medelmåttig skörd)	7.
Fullt medelmåttig skörd	6.5.
Medelmåttig skörd	6.
Nära medelmåttig skörd (eller något under medelmåttig skörd)	5.5.
Under medelmåttig skörd (eller mindre än medelskörd)	5.
Betydligt under medelmåttig skörd	4.5.
Knapp eller ringa skörd (eller $\frac{1}{3}$ under medelmåttan)	4.
Nästan missväxt (eller half skörd)	3.
Missväxt	0—2.

Användas dessa talvärden vid beräkningen af 1898 års skörd, erhålles såsom riksmedelstal 7.4, hvilket nära öfverensstämmer med uttrycket för nära god skörd.

Då jemförelser med tidigare år i hög grad tjena att belysa årets skördeutfall och klargöra uppfattningen deraf, meddelas här äfven de allmänna omdömen, som skördarne i riket ansetts böra erhålla från och med 1874, det år då sammandrag af Länsstyrelsernas årsväxtberättelser för första gången af Statistiska Centralbyrån offentliggjordes:

Skördeår.	Relativt värde.	Motsvarande allmänt omdöme.
1898	7.4	Nära god.
1897	6.5	Fullt medelmåttig.
1896	6.7	Fullt medelmåttig.
1895	6.2	Något öfver medelmåttan.
1894	6.6	Fullt medelmåttig.
1893	5.9	Nästan medelmåttig.
1892	7.8	God.
1891	6.4	Fullt medelmåttig.
1890	7.5	Nära god.
1889	5.4	Nära medelmåttig.
1888	6.1	Medelmåttig.
1887	6.4	Fullt medelmåttig.
1886	6.2	Något öfver medelmåttan.
1885	5.8	Nästan medelmåttig.
1884	7.3	Nära god.
1883	5.9	Nästan medelmåttig.
1882	7.4	Nära god.
1881	5.0	Under medelmåttan.
1880	6.8	Öfver medelmåttan.
1879	6.5	Fullt medelmåttig.
1878	7.5	Nära god.
1877	5.4	Nära medelmåttig.
1876	5.9	Nästan medelmåttig.
1875	7.0	Öfver medelmåttan.
1874	5.4	Nära medelmåttig.

Af de tjugufyra skördeåren 1874—1897 hafva sålunda 19 erhållit lägre, 4 samma och endast 1, eller året 1892, högre omdöme än innevarande år och af de fyra, som erhållit samma omdöme, är det relativa talvärdet för 1, eller året 1884, något lägre, för 1, eller året 1882, detsamma och för 2, eller åren 1878 och 1890, något högre. Endast tre år af de tjugufyra hafva sålunda haft högre talvärde. I medeltal för samtliga dessa år har talvärdet varit 6.40, mot 7.39 för år 1898.

II.

Quantitativ beräkning af uppgifterna om
1898 års skörd.

Till grund för den kvantitativa skördeberäkningen läggas, enligt hvad förut blifvit anmärkt, dels hushållningssällskapens meddelanden om utsädesmängden, dels de för hvarje länsmansdistrikt insända uppgifterna om skördadt korntal.

De senaste uppgifter om utsädet, som vid uppgörandet af denna beräkning föreligga för riket i dess helhet, förskrifva sig från år 1896. Dock kunna icke dessa obetingadt få begagnas för att angifva äfven 1898 års utsäde. Erfarenheten visar nämligen, att åtminstone i fråga om en del kulturväxter en ganska jemnt fortgående förändring med afseende på odlingens omfattning eger rum, och denna faktor måste äfven tagas med i beräkningen. För att närmare lära känna ifrågavarande förhållande beträffande de senaste åren har, i likhet med hvad förut egt rum, efterföljande öfversigt upprättats:

Förändringar i utsädesmängden, i %.

Ökning +; minskning —.

	Från 1891 till 1892.	Från 1892 till 1893.	Från 1893 till 1894.	Från 1894 till 1895.	Från 1895 till 1896.
Hvete, höst-	+ 0.71	— 1.02	+ 0.39	+ 0.12	+ 0.48
» vår-	+ 6.13	+ 0.15	— 7.22	+ 4.10	+ 0.56
Råg, höst-	+ 1.13	+ 0.59	— 0.57	+ 1.02	+ 0.69
» vår-	+ 6.55	+ 1.25	+ 3.02	+ 9.09	+ 6.62
Korn	+ 0.85	— 1.02	— 1.25	+ 0.19	— 1.29
Hafre	+ 1.11	+ 0.30	— 0.29	+ 0.93	— 1.60
Blandsäd	+ 3.64	+ 2.19	+ 1.13	+ 2.70	+ 0.99
Ärter	— 0.55	— 3.59	+ 0.11	— 2.10	— 4.07
Bönor	+ 1.12	+ 0.27	+ 1.83	— 0.77	+ 2.83
Vicker	+ 4.21	— 1.68	+ 0.76	+ 2.76	— 2.24
Bohvete	+ 15.34	— 6.92	— 1.96	— 14.97	— 9.86
Raps	— 43.75	+ 8.89	— 6.12	+ 2.17	— 53.19
Potatis	— 1) 0.12	+ 0.44	+ 2.02	+ 1.13	+ 0.29

Bland de här uppräknade sädeslagen visa *blandsäd* och, med ett enda tillfälligt undantag, äfven *hösthvete*, och *höstråg* en årligen fortgående ökning af utsädesmängden och kan med fog antagas, att deras utsäde ökats på enahanda sätt åren 1897 och 1898 som åren förut. Huruvida en sådan ökning bör antagas hafva egt rum äfven i fråga om varrågen, som visar en ännu starkare tillväxt i utsäde för åren 1892—1896 är deremot ej så afgjort, enär detta sädeslag förekommer mera sällan, hvarigenom förhållandena blifva mera oberäkneliga och jemförelsevis obetydliga förändringar på ett fåtal ställen här kunna verka afgörande på det hela. Också har det, att döma af de utsädessiffror för år 1897, hvilka vid här ifrågavarande beräknings uppgörande voro kända, och detta var fallet för nästan samtliga hushållningssällskaps områden,

1) Utsädesarealen ökades deremot.

visat sig, att utsädet af varråg detta år minskats, i stället för att betydligt ökas, såsom man af de närmast föregående årens siffror skulle kunna antaga. Någon förhöjning af utsädet för varrågen torde därför ej böra ske. Deremot är detta lämpligt i fråga om *potatis*; visserligen utvisar ett af de fem föregående åren en obetydlig minskning i utsädet, men äfven detta år ökades utsädesarealen, hvilket för denna rotfrukt, beträffande hvilken utsädet så mycket växlar efter sättpotatisens storlek och beskaffenhet, är af ännu större betydelse. Odlingen af *ärter* minskas år ifrån år och kan man sålunda ej tillmäta någon betydelse deråt, att ett enstaka år härifrån bildar undantag, utan är det i hög grad sannolikt, att utsädet minskats äfven under skördeåren 1897 och 1898.

Vid beräkning af utsädesmängden af här ofvan nämnda fem växtslag, eller hösthvete, höstråg, blandsäd, ärter och potatis, hafva, i öfverensstämmelse med hvad förut vid sådana beräkningar egt rum, de i Hushållningssällskapens berättelser för dem angifna utsäden för år 1896 ökats eller minskats med två gånger det procenttal, som utgör medeltalet af tabellens siffror för de fem åren 1892—1896, eller ökats för hösthvete med 0.27 %, för höstråg med 1.14 %, för blandsäd med 4.26 % och för potatis med 1.50 %, men minskats för ärter med 4.08 %. För öfriga växtslag hafva 1896 års utsädessiffror blifvit bibehållna. I enlighet med hvad nu blifvit anfördt, har en beräkning af 1898 års *utsädesbelopp* länsvis blifvit utförd, hvilken för hela riket gifvit följande tal:

U t s ä d e.	
Hvete, höst-	172,674 hektoliter.
» vår-	15,792 »
Råg, höst-	1,051,199 »
» vår-	22,813 »
Korn	678,749 »
Hafre	3,258,968 »
Blandsäd	432,327 »
Ärter	73,973 »
Bönor	12,353 »
Vicker	36,720 »
Bohvete	384 »
Potatis	2,932,952 »

Härvid äro då äfven vederbörliga afdrag gjorda för de fall, när år 1898 inom ett distrikt antingen helt och hållet eller delvis skördats grönfoder. Denna minskning af utsädesmängden har år 1898 varit betydligare än vanligt i följd af den regniga och kalla väderlek, som rådt under en stor del af skördetiden. Minskningen har sålunda utgjort för vicker 26,436 hektoliter (41.9 %), för ärter 4,812 hektoliter (6.1 %), för hafre 70,900 hektoliter (2.1 %) samt för blandsäd 4,311 och för korn 3,395 hektoliter. För höst- och varråg samt bönor förekommer äfven minskning, men ytterst obetydlig sådan.

Beträffande den obetydliga rapsodling, som inom riket bedrifves, hafva för året inga skördeuppgifter lemnats, hvarför uppgiften om det för detta växtslag beräknade utsädet här uteslutits.

Uppgifterna om det skördade *korntalet* af hvarje särskildt slag af utsäde finnas sammanställda i bilagda **tabell 1** och äro

enligt denna följande: höstvetete 8⁶⁹, vårhvete 6³⁶, höstråg 7⁰⁹, vårråg 5¹², korn 7⁶⁹, hafre 7⁶¹, blandsäd 8⁶¹, ärter 5⁵⁷, bönor 6⁸⁸, vicker 6⁴⁴, bohvete 4⁹⁵ och potatis 4⁶³.

Liksom under de närmast föregående åren hafva i *tabell A* jemförelser blifvit gjorda mellan årets korntal och medelkorntalen för åren 1876—1895, hvilka medeltal kunna anses be-teckna normala skördeförhållanden.

Under de tjugufem år dessa Sammandrag utarbetats, har korntalet för de särskilda slagen af höstsäd och vårsäd äfven-som för potatis vexlat mellan följande gränser, hvarmed här äfven sammanställas nyssnämnda medeltal för åren 1876—1895:

	Maximum.	Minimum.	Medeltal.
Hvete, höst	9.10 (1896)	4.56 (1881)	7.51
» vår	6.59 (1892)	5.06 (1874)	5.91
Råg, höst	8.35 (1893)	5.73 (1881)	7.23
» vår	5.70 (1892)	4.44 (1874)	5.29
Korn	7.92 (1890)	5.65 (1874)	7.08
Hafre	7.61 (1898)	4.38 (1874)	6.52
Blandsäd	8.85 (1890)	5.43 (1874)	7.59
Ärtor	7.22 (1875)	4.15 (1874)	5.93
Bönor	7.16 (1879)	3.99 (1889)	5.75
Vicker	7.35 (1892)	3.93 (1874)	6.06
Potatis	9.13 (1889)	4.42 (1890)	6.82

De största vexlingarne i korntal förekomma för potatis och höstvetete, hvilkas maxima äro nästan dubbelt så höga som deras minima; de minsta åter i fråga om vårhvete och vårråg. Lägsta afkastningen gäfvö de båda höstsädesslagen året 1881 och potatisen året 1890, hvaremot för samtliga slag af vårsträsäd liksom äfven för samtliga slag af baljväxter det första år, för hvilket dessa Sammandrag utgäfvos, eller året 1874, hade att uppvisa så låga tal, att lägre ej sedan dess förekommit med undantag endast för bönor år 1889. Maximitalen hafva i all-mänhet skördats under 1890-talet; särskildt framstå de båda utmärkta åren 1890 och 1892; beträffande det sädesslag, som odlas mer än alla de andra tillhoppa, eller hafre, har innevarande år att uppvisa det högsta korntalet af alla.

Då enligt ofvanstående höstvetete och potatis företett an-märkningsvärdt stora vexlingar i korntal under de senaste tjugufem åren, torde i samband härmed böra omnämnas, att höstvetets korn-tal endast ett år öfverskridit 9 och åtta år dessutom varit högre än 8 samt å andra sidan endast två år understigit 6 (deraf det ena året högst obetydligt, 5⁸⁷) och endast fyra år 7; äfvensom att potatis blott ett år visat korntal högre än 9 och derjemte två andra år (alla å 1880-talet) högre än 8, samt å andra sidan endast två år lägre korntal än 5 och fyra år korntal mellan 5 och 6.

Tab. A. Jemförelse mellan 1898 års och 1876—1895 årens grödor, bestämda efter skördade korntalet af olika värtslag.

Län.	Medelkorntal 1876—1895.												1898 års korntal i procent af 1876—1895 årens medelkorntal.													
	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärtor.	Bönor.	Vicker.	Bohvete.	Raps.	Potatis.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärtor.	Bönor.	Vicker.	Bohvete.	Raps.	Potatis.
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.										Höst.	Vår.	Höst.	Vår.									
Stockholms län	7.35	6.19	7.26	6.33	6.82	6.95	7.17	6.38	6.03	6.45	8.00	—	6.37	114	111	107	134	108	112	112	105	131	105	—	—	45
Uppsala län	7.05	6.78	7.17	7.43	7.42	7.09	7.18	6.18	6.26	6.44	—	—	6.54	115	83	102	—	112	120	119	106	95	94	—	—	30
Södermanlands län	7.69	6.80	7.80	6.17	6.76	7.41	7.42	6.12	6.05	6.51	—	100	6.20	111	104	92	97	108	112	107	79	95	109	—	—	50
Östergötlands län	7.11	6.17	7.04	5.04	7.40	6.88	7.29	5.85	6.65	6.47	—	—	6.06	110	110	96	102	108	120	116	84	68	103	—	—	70
Jönköpings län	5.79	5.41	6.43	4.95	5.49	5.96	5.34	5.08	5.10	5.59	6.00	—	6.69	127	107	93	98	98	108	106	100	—	118	—	—	74
Kronobergs län	5.69	5.34	5.84	5.38	6.27	6.82	6.03	5.03	5.68	5.71	5.00	—	7.00	70	91	100	92	100	102	92	73	—	—	—	—	78
Kalmar län	6.20	5.78	5.85	4.95	5.75	6.28	5.99	5.36	5.71	5.92	4.91	—	5.78	128	112	127	121	118	120	125	101	—	115	132	—	88
Gotlands län	6.42	6.59	6.70	5.00	6.63	6.60	6.54	5.36	6.76	5.71	8.50	100	6.00	130	—	145	—	141	145	145	155	86	158	—	—	99
Blekinge län	7.03	5.72	6.00	5.18	6.48	6.66	6.55	5.72	6.44	5.92	4.59	80	6.72	132	99	115	98	106	106	104	111	—	102	92	—	79
Kristianstads län	8.23	5.80	7.27	4.98	7.47	7.60	7.86	5.68	6.75	5.56	4.83	113	6.95	109	107	104	104	120	115	110	114	99	117	86	—	89
Malmöhus län	8.86	7.88	8.58	5.12	8.97	9.19	9.34	6.34	6.05	5.84	5.27	110	7.55	115	97	93	104	112	109	108	101	110	110	114	—	96
Hallands län	7.75	5.85	7.44	5.10	6.45	7.04	6.42	6.12	6.12	6.35	5.71	—	6.93	105	105	97	94	107	112	107	117	138	116	135	—	83
Göteborgs och Bohus län	7.72	5.64	8.48	5.78	6.41	6.02	6.23	5.28	5.50	5.04	—	—	7.67	103	120	99	112	98	121	117	92	120	104	—	—	68
Elfsborgs län	7.52	6.17	7.39	6.09	5.72	5.70	6.02	5.72	7.07	5.81	4.17	—	7.18	111	100	91	89	110	125	123	104	107	116	—	—	52
Skaraborgs län	6.36	5.23	6.76	4.66	5.81	5.63	5.54	5.69	5.45	5.62	5.67	—	6.57	119	108	87	96	127	130	131	86	99	99	—	—	57
Vermlands län	6.58	5.59	7.63	5.16	5.32	5.58	5.14	5.09	4.50	4.78	—	—	7.08	134	109	91	107	104	128	83	79	—	79	—	—	42
Örebro län	7.48	5.47	7.72	5.48	6.59	6.88	6.94	6.06	6.36	6.13	—	—	6.73	106	121	78	91	90	107	103	62	112	88	—	—	44
Västmanlands län	7.45	6.86	7.63	—	6.96	7.19	6.91	6.34	6.45	6.65	—	—	6.76	125	131	88	—	108	117	108	52	—	100	—	—	32
Kopparbergs län	7.94	6.28	10.61	6.93	7.30	5.97	6.98	5.56	5.50	6.25	—	—	7.78	95	102	79	—	104	123	95	100	—	120	—	—	40
Gefleborgs län	8.42	6.79	9.04	5.55	7.49	7.42	7.45	6.11	7.01	6.17	—	—	7.66	100	105	96	81	94	100	92	115	128	—	—	—	54
Västernorrlands län	4.55	6.00	8.89	6.05	7.10	6.68	6.30	5.33	—	6.04	—	—	6.74	—	—	97	95	94	90	93	76	—	91	—	—	72
Jemtlands län	8.00	—	8.44	7.21	6.45	5.80	5.73	5.47	—	—	—	—	6.66	—	—	87	—	102	105	108	72	—	—	—	—	76
Vesterbottens län	—	6.00	8.35	5.92	5.86	6.30	6.56	6.50	—	—	—	—	7.79	—	—	99	101	109	110	115	—	—	—	—	—	83
Norrbottnens län	8.00	—	13.86	7.08	6.19	8.11	7.25	—	—	—	—	—	8.00	—	—	93	—	108	113	—	—	—	—	—	—	97
Hela riket	7.51	5.91	7.23	5.29	7.08	6.52	7.59	5.93	5.75	6.06	5.13	109	6.82	116	108	98	97	109	117	113	94	120	106	96	—	68

Sammandrag af årsvärtberättelserna år 1898.

Hvad särskildt året 1898 beträffar, har dess korntal för hösthvete, oafsedt år 1896, öfverträffats endast åren 1887 och 1897, dock att åren 1891 och 1892 komma det nära. Anmärkningsvärdt är, att de senaste årens korntal för detta säde varit så höga, och särskildt, att af de fyra hittills iakttagna högsta korntalen träffas trenne under de på hvarandra följande åren 1896, 1897 och 1898. Äfven vårhvetet har i år ett högt korntal, det tredje i ordningen under de tjugufem åren.

Sistnämnda omdöme gäller äfven i fråga om såväl korn som blandsäd. För den sistnämnda visa åren 1890 och 1892 de högsta siffrorna, samma år som äfven i fråga om hafren voro de främsta, tills de nu af året 1898 blifvit öfverträffade.

I fråga om potatis har skörderesultatet innevarande år blifvit dåligt och korntalet är det sämsta näst efter 1890, ett år som det innevarande äfven i åtskilligt annat liknar. Sålunda erhöles jemväl då, oaktadt potatisen slog fel, en i det hela nära god skörd, något som för öfrigt äfven var förhållandet år 1882.

Att afkastningen af kornet blef så hög, som i tabell A angifves, är i främsta rummet att tillskrifva den omständighet, att, oafsedt Skaraborgs län, den bästa skörden erhöles i den förnämsta kornbygden söder om Norrland, eller i de båda skånska länen, Kalmar, Gotlands och Uppsala län. Liknande omständigheter hafva medfört samma verkningar i fråga om hafren; i de tre länen kring Venern, som producera $\frac{1}{3}$ af rikets hela hafreskörd, var korntalet 25—30 % högre än medeltalet. Ärterna skulle å andra sidan hafva erhållit ännu lägre korntal än det nuvarande, om ej de sydligare länen hjälpt upp förhållandet. I ännu högre grad gäller detta i fråga om potatisen, af hvilken rotfrukt särskildt i länen kring Mälaren endast erhöles tredjedels skörd. I Skåne och Blekinge, hvilkas potatisskörd i normala år utgör $\frac{1}{5}$ af hela riksskörden, understego årets korntal af potatis ej i högre grad medeltalet. I Malmöhus län särskildt kom det till och med detta helt nära. Fullt nåddes det likväl ej vare sig der eller i något annat län under innevarande år.

Sammanföras växtslagen gruppvis och jämföras för dessa grupper korntalen år 1898 med motsvarande tal för åren 1876—1895, blifver resultatet följande:

	Korntal 1898.	Medelkorntal 1876—1895.
Höstsäd	7.31	7.27
Vårstråsäd	7.71	6.68
Baljväxter	5.96	5.87
Potatis	4.63	6.82

Korntalet för vårstråsäd är det högsta, som förekommit, sedan dessa årsväxtberättelser började utgifvas. Närmast komma året 1890 med 7.67 och året 1892 med 7.57.

Potatisens beskaffenhet är, enligt tabell 1, dålig och betydligt skadad af röta utom i några af de sydligaste och nordligaste länen.

Öfriga rotfrukter, deribland äfven sockerbetor, hafva gifvit en skörd under medelmåttan.

Spånadsväxter hafva afkastat i frö 2.8 kornet och i tåga öfver medelmåttig skörd.

Höskörden från odlad jord har blifvit riklig, men delvis skadats af regn; *höskörden från naturlig äng* har gifvit skörd öfver medelmåttan, men delvis illa bergad.

Halmafkastningen har utfallit särdeles riklig och är nästan öfverallt af god beskaffenhet.

Sädestillgången är af hvete och vårsäd, synnerligast hafre, betydligt större, af råg något mindre än vanligt.

Fodertillgången är i alla län fullt tillräcklig eller ännu mer utom i två län, der den endast är tillräcklig.

Bergningsvärdet har, i allmänhet, varit ogynnsamt för hö, men i öfrigt gynnsamt.

I **tabell 2** meddelas resultaten af de beräkningar, som verkstälts rörande den inbergade *skördens kvantitet*, hvarjemte såsom tillförene uppgift lemnas om medelskörden af särskilda växtslag under de tio närmast föregående åren.

Skördetalen för olika grupper äro enligt tabell 2 följande:

	Skörd 1898.		Medelskörd 1888—1897.	
	Hektoliter.	Tunnor.	Hektoliter.	Tunnor.
Höstsäd	8,948,800	5,427,140	9,071,400	5,501,510
Vårstråsäd	33,969,900	20,601,550	30,333,500	18,396,180
Baljväxter	733,800	445,030	855,800	519,040
Summa säd	43,652,500	26,473,720	40,260,700	24,416,730
Potatis	13,575,100	8,232,820	19,188,900	11,637,420

Sädesskörden mängd har sålunda varit nära $3\frac{1}{2}$ millioner hektoliter utöfver, potatisskörden deremot mer än $5\frac{1}{2}$ millioner hektoliter under medelskörden åren 1888—1897. Oaktadt arealen för höstsäd ökats under senare tid, har det särdeles förmånliga utfallet af hvetesköörden ändock ej förmått uppväga den omständigheten, att rågskörden korntal med endast två procent understeg det normala. Det rikliga utfallet af den egentliga vårsädesskörden är i främsta rummet att tillskrifva hafresköörden, som närmar sig 25 millioner hektoliter, hvilket mått den äfven skulle uppnått, i fall ej en ovanligt stor del deraf (öfver 2 procent) skördats såsom grönfoder. Att baljväxternas afkastning är betydligt lägre än tioårsmedeltalet, härrör i främsta rummet derifrån, att ärterna utsås i mindre kvantiteter år ifrån år samt dessutom år 1898 till anseelig del aftagits som grönfoder och i öfrigt lemnat skörd under den normala; medverkat härtill har äfven, att jemväl af vicker grönfodersköörden varit större än vanligt.

Öfver *sädesslagens medelvigt* i kilogram för 1 hektoliter lemnas i *tabell B* uppgifter dels för åren 1876—1895 och dels för år 1898. Skilnaden i vikt för hvarje sädesslag under skördeåret och nyssnämnda tjugooårsperiod framgår af följande öfversigt:

Sädesslagens medelvigt år 1898.

	Vikt pr hl. Kg.	Vikt pr t.a. L& Å.	Vikt öfver (+) eller under (—) medelvigten 1876—1895.		
			pr hl. Kg.	pr t.a. Å.	Procent.
Hvete, höst-	77.8	15: 2	+ 0	+ 0	+ 0
» vår-	74.8	14: 10	+ 0	+ 0	+ 0
Råg, höst-	71.7	13: 18	— 0.4	— 2	— 0.6
» vår-	69.7	13: 10	+ 0.4	+ 2	+ 0.6
Korn	63.3	12: 6	+ 0.2	+ 1	+ 0.3
Hafre	48.0	9: 6	+ 0.5	+ 2	+ 1.1
Blandsäd	55.4	10: 15	+ 0.4	+ 2	+ 0.7
Ärter	78.8	15: 6	+ 0	+ 0	+ 0
Bönor	78.6	15: 5	+ 1.2	+ 5	+ 1.6
Vicker	76.7	14: 17	+ 2.6	+ 10	+ 3.5

För de endast i mindre utsträckning odlade sädesslagen vårhvete, vårråg, bönor, vicker och äfven arter föreligga uppgifter om vigten i allmänhet mera sparsamt och särskildt har detta varit fallet ett sådant år som 1898 med dess förse-nade skörd. Dock förefinnas i allmänhet äfven nu uppgifter af ifrågavarande slag för de län, der odlingen af dessa sädesslag är mest utbredd och hvilkas vigtsiffror sålunda ega den största betydelsen för bestämmandet af riksmedeltalet.

Bland särskilda landsdelar företer Norrland i år allmänt undervigt med undantag endast för Norrbottens län, och samma omdöme gäller äfven för Svealand i fråga om höstsäden. Der-emot äro vigtsiffrorna för vårsträsäden här lika goda i förhål-lande till medeltalen som i Götaland, och hvad särskildt hafren beträffar visar intet län i Svealand undervigt, hvilket deremot är fallet med fem af länen i Götaland. Ärterna visa allmänt lägre vikt än den normala utom i fyra län, men deribland de två skånska, hvarest vigten derjemte är god. Åkerbörnornas skördeförhållanden bestämmas hufvudsakligen af Göteborgs och Bohus län och här har vigten varit betydligt högre än vanligt. Till årets gynsamma vigtsiffror för vickern bidraga i främsta

rummet Östergötlands län samt länen kring Mälaren. Dock saknas för detta sädesslag alla uppgifter om vigten från ett område af den utsträckning, att det producerar omkring $\frac{1}{4}$ af hela skörden, och äfven från andra trakter äro uppgifterna mycket fåtaliga, hvadan åt riksmedeltalet för året ej kan till-mätas något större värde.

Sammanställas de nu i tabell B lemnade vigtsbestämmel-serna med den beräknade skördemängden, erhållas uppgifter om *totalvigten* af de särskilda sädesslagen. De häröfver gjorda beräkningarne äro, i likhet hvad år 1897 var fallet, länsvis sammanförda i *tabell C*.

Enligt denna kan totalvigten af samtliga sädesslag år 1898 uppskattas till 24,523,550 deciton, mot 22,762,660 deciton i medeltal för åren 1888—1897. Största öfverskottet, eller nära $1\frac{1}{2}$ million deciton, kommer på hafren, dernäst på blandsäden kornet och hösthvetet. Äfven öfriga sädesslag visa högre total-vigt än medeltalet med undantag endast för höstråg, arter och vicker.

Då hafreskördens utfall blifvit så förmånligt, hafva äfven de företrädesvis hafreproducerande vestgötalänen ovanligt höga

Tab. B. Sädesslagens medelvigt i kilogram för 1 hektoliter, åren 1876—1895 samt år 1898.

L ä n.	Hösthvete.		Vårhvete.		Höstråg.		Vårråg.		Korn.		Hafre.		Blandsäd.		Ärter.		Bönor.		Vicker.	
	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.	1876—1895.	1898.
Stockholms län	78.4	76.8	72.8 ²⁾	75.0	71.4	70.2	68.4	—	64.8	64.2	49.2	49.3	57.1	57.9	80.2	78.6	80.7 ⁴⁾	79.8	75.0	77.6
Uppsala län	77.4	76.9	75.1 ⁴⁾	71.0	71.2	68.2	70.2	—	65.2	65.3	47.9	48.2	55.4	55.1	82.4	80.3	—	—	75.5	78.9
Södermanlands län	77.2	76.3	76.5 ⁴⁾	75.3	71.3	70.3	76.0 ³⁾	68.0	64.5	66.3	47.9	48.0	54.8	56.8	81.3	80.0 ²⁾	75.0 ³⁾	80.0	74.2	74.9
Östergötlands län	77.9	78.1	76.4	75.3	73.0	72.0	70.9 ³⁾	65.5	67.0	64.9	48.2	47.5	55.3	53.3	81.4	79.1 ²⁾	77.6	—	70.6	77.6
Jönköpings län	78.9	77.5	76.6	76.6	73.9	72.4	73.4	71.2	65.5	65.8	46.5	46.2	55.2 ³⁾	50.0	79.4	75.1	—	—	68.0	—
Kronobergs län	78.7	—	75.9 ³⁾	71.5	73.0	70.5	74.1	70.3	64.7	62.1	46.4	44.9	55.6 ³⁾	57.0	86.8	—	—	—	86.8	—
Kalmar län	79.1	80.3	76.3	76.6	73.5	73.8	70.9	75.0	68.0	68.5	47.6	48.6	58.2	55.4	81.1	79.8	75.3	—	74.3 ⁴⁾	86.5
Gotlands län	77.4	77.5	73.4	—	71.4	72.2 ¹⁾	50.0	—	67.7	68.2	44.7	47.0	53.4 ⁴⁾	56.8	81.8	80.7	75.8	—	76.5 ³⁾	61.5
Blekinge län	76.9	79.2	71.8 ³⁾	72.5	72.6 ⁴⁾	74.8	67.5	—	65.7	—	47.2	47.8	56.2	—	78.4	—	—	—	76.3 ²⁾	—
Kristianstads län	76.9	78.8	71.5 ⁴⁾	75.5	72.4	74.2	70.5	70.4	62.8	67.4	47.5	50.9	54.7	56.6	76.4	78.5	86.2	—	79.7 ⁴⁾	79.2
Malmöhus län	78.8	79.0 ¹⁾	77.0 ³⁾	77.5	74.1	73.3	67.9 ³⁾	72.5	66.2	67.2	50.4	50.0	57.6	56.8	78.9	80.2	81.1	—	78.4 ³⁾	78.5
Hallands län	78.3	79.1	72.7	74.9	73.6	75.1	67.8 ⁴⁾	68.8	64.7	66.1	49.0	51.4	55.3 ⁴⁾	57.3	80.1 ⁴⁾	79.5	81.1	—	79.8	—
Göteborgs och Bohus län	77.0	77.0	75.9	76.4	72.6	72.3	71.0 ³⁾	67.5	63.8	63.2	47.8	48.9	53.6 ⁴⁾	52.3	73.3	77.7	76.6	78.5	75.1	—
Elfsborgs län	78.4	77.0	75.1	73.8	72.6	71.2	68.9	67.2	62.3	61.3	47.1	49.0	54.5	55.4	78.2 ³⁾	77.5	—	—	—	—
Skaraborgs län	78.2	76.5	77.9 ⁴⁾	75.5	73.2	70.7	71.5 ³⁾	67.0	66.1	64.0	47.9	47.6	55.7	54.3	78.1	76.8	65.8	—	70.0	68.5
Värmlands län	76.6	76.1	72.9	72.9	70.8	70.3	70.2	—	57.9 ⁴⁾	56.5	46.3	46.3	52.7	—	78.3	—	—	—	60.9 ¹⁾	—
Örebro län	76.6	76.5	71.0 ⁴⁾	74.0	70.1	68.7	67.3 ³⁾	62.0	64.4	63.3	47.0	47.8	54.1	56.2	79.0	78.4	—	—	75.5 ³⁾	78.0
Vestmanlands län	77.4	76.7 ¹⁾	75.0	—	71.0	69.2	—	—	62.6	62.8	47.5	47.5	52.6	54.3	79.0	78.3	—	—	75.0	73.2
Kopparbergs län	77.2	74.9	75.3 ⁴⁾	72.0	70.6	67.7	70.7	—	60.4	61.7	45.5	46.6	51.1 ⁴⁾	49.3	80.7 ³⁾	65.0	—	—	—	—
Gefleborgs län	78.1 ³⁾	79.5	73.7	—	69.9	66.7	61.8	—	60.9	60.3	46.2	43.2	52.8	50.5	75.9	77.0 ²⁾	80.5 ³⁾	71.0 ²⁾	89.3	—
Vesternorrlands län	—	—	—	—	69.7	67.0	64.0 ³⁾	65.0	58.0	57.3	44.2	42.3	51.8	—	77.2	72.2	—	—	—	—
Jemtlands län	—	—	—	—	66.1	60.8	67.1	—	55.9	50.6	41.9	—	47.4	—	69.3	—	—	—	—	—
Vesterbottens län	—	—	—	—	63.7	63.2	55.8	—	55.0	52.6	43.1	41.1	55.4 ⁴⁾	44.8	—	—	—	—	—	—
Norrbottens län	¹⁾ 73.1	—	—	—	64.7	68.6	62.9	—	56.2	58.2	47.4 ³⁾	42.5	—	—	—	—	—	—	—	—
Hela riket	77.8	77.8	74.8	74.8	72.1	71.7	69.3	69.7	63.1	63.3	47.5	48.0	55.0	55.4	78.8	78.8	77.4	78.6	74.1	76.7

¹⁾ Uppgifter blott för ett år af tjugoförperioden, med endast 1 å 2 uppgifter för året. — ²⁾ Uppgifter blott för två år af tjugoförperioden, med endast 1 å 2 uppgifter för året. — ³⁾ Blott en uppgift. — ⁴⁾ Blott två uppgifter.

vigtsiffror. Oaktadt hafren i förhållande till öfriga odlingsföremål uti Gotlands län är af vida mindre betydelse än i något annat län, gäller emellertid äfven samma omdöme, och det i ännu högre grad, om detta län; men också hafva samtliga sädesslag här lemnat en ymnig afkastning af god beskaffenhet.

En följd af den utmärkta vårsädesskörden är, att den samman i fråga om såväl rymd som vikt ingår i riksskörden med betydligt högre procenttal än vanligt, hvad rymden beträffar med det högsta hittills iakttagna. Procenttalen äro:

	1898.		Medeltal 1888—1897.	
	Efter rymd.	Efter vikt.	Efter rymd.	Efter vikt.
Höstsäd	20.5 %	26.6 %	22.5 %	29.2 %
Vårsträsäd . . .	77.8 %	71.1 %	75.4 %	67.9 %
Baljväxter . . .	1.7 %	2.3 %	2.1 %	2.9 %
Summa	100.0 %	100.0 %	100.0 %	100.0 %

Uppgifter om *rostens* härjningar, hvilka, såsom å formuläret icke särskildt begärda, antagligen äro ofullständiga, lemnas i fråga om hösthyete från två länsmansdistrikt i Uppsala samt ett i hvartera af Stockholms och Örebro län; i fråga om hafre från ett distrikt i hvartera af Stockholms och Östergötlands samt från tre i Kalmar län; äfvensom i fråga om korn från ett distrikt i Örebro län och derjemte från samtliga norrlands-länen, dock blott från ett distrikt i hvarje län utom Gefleborgs och Vesterbottens, der sådana härjningar omtalas från respektive två och tre länsmansdistrikt.

Vid försök att evalvera 1898 års skörd i *penningvärde* har Statistiska Centralbyrån gått till väga på samma sätt som de tio senast förflutna åren. Till grund för beräkningarna med afseende på sädesskörden hafva sålunda lagts uppgifterna om de priser, som noterats för särskilda slag af inhemsk säd under den senare hälften af oktober och den förra hälften af november

Tab. C. Sädesskördens beräknade vikt år 1898.

L a n.	Hvete. (Höst- och vår-.)	Råg. (Höst- och vår-.)	Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor och vicker.	Summa.
	Deciton (= 100 kilogram).							
Stockholms stad	—	—	¹⁾ 60	¹⁾ 580	¹⁾ 60	¹⁾ 160	—	860
Stockholms län	102,430	¹⁾ 280,380	87,500	414,070	129,700	58,710	26,060	1,008,850
Uppsala län	94,490	220,350	194,530	349,400	129,540	39,590	¹⁾ 12,220	1,040,120
Södermanlands län	99,220	232,970	54,630	560,350	89,400	24,320	20,210	1,081,100
Östergötlands län	114,620	407,660	183,930	603,920	498,730	43,030	¹⁾ 35,400	1,887,290
Jönköpings län	9,710	240,630	52,250	710,600	9,750	3,600	¹⁾ 3,070	1,029,610
Kronobergs län	¹⁾ 510	191,660	123,830	463,730	2,450	¹⁾ 390	—	782,570
Kalmar län	57,160	458,790	195,910	553,750	8,750	12,850	8,040	1,295,250
Gotlands län	69,130	210,900	204,870	29,000	23,910	5,490	310	543,610
Blekinge län	24,340	¹⁾ 208,260	¹⁾ 48,800	208,120	¹⁾ 18,560	¹⁾ 2,440	¹⁾ 11,200	521,720
Kristianstads län	78,220	509,490	246,820	606,220	279,830	17,430	¹⁾ 11,080	1,749,090
Malmöhus län	286,740	509,410	807,000	852,200	643,030	43,630	¹⁾ 20,020	3,162,090
Hallands län	40,490	275,520	50,900	593,050	44,810	2,700	¹⁾ 15,060	1,022,530
Göteborgs och Bohus län	12,590	148,250	58,590	563,820	17,160	4,900	¹⁾ 49,420	854,730
Elfsborgs län	21,930	282,430	20,540	1,283,260	15,010	8,450	¹⁾ 6,840	1,638,460
Skaraborgs län	79,420	445,760	53,630	1,616,400	26,390	23,880	¹⁾ 14,900	2,200,380
Vermlands län	9,580	¹⁾ 285,350	8,980	737,740	¹⁾ 4,650	¹⁾ 3,860	¹⁾ 310	1,050,470
Örebro län	47,400	158,150	25,000	577,760	14,730	5,330	¹⁾ 1,380	882,750
Vestmanlands län	¹⁾ 85,720	167,530	36,490	540,310	44,740	12,610	7,250	894,650
Kopparbergs län	7,340	107,710	39,610	401,410	40,670	3,840	¹⁾ 2,220	602,800
Gefleborgs län	¹⁾ 1,090	¹⁾ 39,760	150,690	195,260	10,910	5,310	70	408,090
Vesternorrlands län	—	23,110	203,760	36,340	¹⁾ 5,650	1,230	¹⁾ 230	270,320
Jemtlands län	—	8,080	79,390	¹⁾ 4,320	¹⁾ 1,660	¹⁾ 1,100	—	94,550
Vesterbottens län	—	¹⁾ 5,220	187,680	7,110	2,780	—	—	202,790
Norrbottnens län	—	7,000	188,390	8,540	—	—	—	203,930
Summa	²⁾ 1,242,130	³⁾ 5,424,370	3,303,780	11,917,260	2,062,870	324,850	⁴⁾ 248,290	24,523,550
Medeltal åren 1888—1897	²⁾ 1,151,000	³⁾ 5,627,630	3,180,740	10,451,890	1,685,590	418,650	⁴⁾ 247,160	22,762,660

¹⁾ Då uppgifter om vikt per hektoliter saknats för något län, har vid beräkningen af totalvikten medelvikten för riket af det ifrågavarande sädesslaget i stället användts. — ²⁾ Häri ingå för år 1898 hösthyete med 1,166,920 och vårhyete med 75,210 deciton och för åren 1888—1897 hösthyete med 1,081,340 och vårhyete med 69,660 deciton. — ³⁾ Häri ingå för år 1898 höstråg med 5,343,080 och vårråg med 81,290 deciton och för åren 1888—1897 höstråg med 5,561,410 och vårråg med 66,220 deciton. — ⁴⁾ Häri ingå för år 1898 bönor med 66,840 och vicker med 181,450 deciton och för åren 1888—1897 bönor med 56,580 och vicker med 190,580 deciton.

månad innevarande år å börserna i Stockholm och Göteborg, samt motsvarande priser i Malmö. Enligt dessa uppgifter skulle såväl medelvärdet å 100 kilogram som totalvärdet af hvarje särskildt sädesslag blifva följande:

Värdet af 1898 års sädesskörd.

Hvete	å 15.50 kr. för 100 kg. =	19.2 millioner kronor.
Råg	å 13.25 " " " " =	71.9 " "
Korn	å 11.75 " " " " =	38.8 " "
Hafre	å 9.25 " " " " =	110.2 " "
Blandsäd	å 11.00 " " " " =	22.7 " "
Ärter, bönor, vicker	å 16.00 " " " " =	9.2 " "

Samtliga sädesslag å 11.09 kr. för 100 kg. = 272.0 millioner kronor.

Af samma skäl, som i föregående årsredogörelser blifvit anförda, eller att all spanmål icke är så god som den, hvilken försäljes å börserna, kunna de angifna värdena ej betraktas annat än som maxima. Relationen mellan de beräknade totalvärdena blifver för året: hvete 7.1 %, råg 26.4 %, korn 14.3 %, hafre 40.5 %, blandsäd 8.3 % och baljväxter 3.4 %.

Jemföras årets sädespris med samma pris under de tio år, 1888—1897, för hvilka värdeuppgifter härför beräknats på samma sätt, som nu skett, eller på grund af börsprisen den senare hälften af oktober och den förra hälften af november månad, visa sig följande prisvexlingar hafva egt rum under dessa tio år, allt per 100 kilogram:

	Medeltal.	Maximum.	Minimum.
Hvete	14.53 kr.	18.50 kr.	10.00 kr.
Råg	12.15 "	18.00 "	8.75 "
Korn	11.90 "	14.50 "	9.50 "
Hafre	9.35 "	12.25 "	7.50 "
Blandsäd	10.54 "	13.25 "	7.88 "
Ärter, bönor, vicker	14.48 "	16.47 "	10.75 "

Maximiprisen erhöles för alla sädesslag år 1891, detsamma då det ryska exporförbudet utfärdades, utom för baljväxterna, hvilkas pris stälde tsig högst år 1888. Ser man bort från år 1891 med dess undantagsförhållanden, träffas högsta prisen å hvete, korn och blandsäd år 1897 med respektive 17.00 kr., 13.50 kr. och 12.00 kr. samt högsta priset å råg år 1890 med 13.00 kr. och å hafre år 1893 med 10.50 kr. Minimiprisen noterades alla år 1894, med undantag endast i fråga om blandsäd, för hvilken enligt uppgifterna lägre pris skulle hafva erhållits år 1888, hvilket dock kan bero deruppå, att priset derå då beräknades något olika mot under senare år. År 1894 var priset å blandsäd 8.75 kr. per 100 kilogram. I fråga om hafre herskade samma låga pris som år 1894 äfven år 1895, hvilket år äfven i öfrigt i afseende på prisen mest närmar sig minimiåret.

Endast för korn och hafre äro 1898 års pris lägre, men endast obetydligt lägre än medeltalet. Bland de öfriga sädesslagen höja sig hvete, råg och baljväxter mest derutöfver. Rågpriset har till och med endast för ett enda år af de tio, eller undantagsåret 1891, blifvit satt högre än för innevarande år.

Totalvärdet af årets sädesskörd, 272 millioner kronor, höjer sig åtskilligt öfver medeltalet för de tio närmast föregående åren, 247.8 millioner kronor, under hvilka år det vexlat mellan 323.8 millioner år 1891 och 198.8 millioner år 1894. I fråga om de särskilda åren närmar det sig mest de båda år, hvilka komma undantagsåret 1891 närmast, eller åren 1890 och 1892, af hvilka det förra företer något högre, det senare något lägre totalvärde än år 1898.

Öfver *potatisskördens* värde hafva i dessa Sammandrag under de tio senast förflutna åren uppgifter lemnats och skulle enligt dessa medelvärdet af en potatisskörd utgöra 57.2 millioner kronor. Beräkningarne äro grundade på de vid berättelsernas affattande i hufvudstaden gällande partipris. Redan härigenom att för potatis ingen officiel notering finnes och att stora svårigheter möta att för densamma kunna uppgifva partipris, beräknade efter fullständigt samma grunder det ena året som det andra, blifva ifrågavarande uppgifter ej så värdefulla, hvartill kommer, att de afse en enda ort, eller Stockholm. Vid jemförelse mellan olika år möter härtill den omständighet, att, enär potatis i allmänhet endast obetydligt är föremål för in- och utförsel och transporten deraf äfven inom riket är jemförelsevis mera inskränkt, priserna här i allmänhet äro beroende nästan ensamt på tillgången inom riket, ofta endast af tillgången på platsen eller i närmaste bygd, hvaraf blir följden, att totalvärdena af en god och af en dålig potatisskörd ej förete större skilljaktigheter. Sålunda uppgick enligt ofvan angifna beräkningar totalvärdet af 1889 års skörd, den bästa sedan dessa Sammandrag började utgifvas, till 74.8, men värdet af 1890 års skörd, den sämsta under samma tid, till 55.5 millioner kronor. Den inhöstade quantiteten potatis var dock under det förra af dessa år mer än dubbelt så stor som under det senare, hvartill kommer, att det förra året var potatisens beskaffenhet god, det senare året var den dålig. Under sådana förhållanden har Statistiska Centralbyrån ej ansett det lämpligt att vidare här beräkna potatisskördens värde.

Af de tjugufem skördeår, för hvilka i dessa Sammandrag redogjorts, är, som redan förut blifvit nämnt, det innevarande ett bland de bästa. Härtill har förnämligast bidragit det förträffliga utfallet af hvete-, vårsädes- och foderskörd, hvilket vida öfvervägt den såväl kvalitativt som kvantitativt dåliga potatisskörd.

Stockholm den 19 november 1898.

Underdånigst

ELIS SIDENBLADH.

Edv. Söderberg.

Tab. 1.

Sammandrag af kronolänsmännens

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.
Län.	Hvete.		Råg.		Korn.	Havre.	Blandsid.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bohve.	Raps.	Potatis.	Potatisens beskaffenhet.	Skörd af öfriga rotfrukter.	Skörd af lin och hampa.		
	Höst.	Vår.	Höst.	Vår.												Frö: Korn-tal.	Spånadsümne.	
	K o r n t a l.																	
1	Stockholms stad ¹⁾	9·00	—	7·00	—	8·00	8·00	6·50	6·00	—	—	—	—	3·00	—	—	—	—
2	Stockholms län	8·41	6·88	7·76	8·50	7·35	7·75	8·03	6·70	7·87	6·77	—	—	2·85	Dålig, allmänt rötskadad.	Fullt medelmåttig.	2·5	God.
3	Uppsala län	8·14	5·63	7·28	—	8·32	8·48	8·56	6·57	5·97	6·04	—	—	1·93	Dålig, mycket rötskadad.	Nära medelmåttig.	2·3	Medelmåttig.
4	Södermanlands län	8·51	7·07	7·15	6·00	7·32	8·32	7·93	4·84	5·72	7·10	—	—	3·09	Mycket rötskadad.	Nära medelmåttig.	3·0	Medelmåttig.
5	Östergötlands län.	7·85	6·77	6·79	5·15	8·01	8·29	8·49	4·91	4·50	6·67	—	—	4·24	Allmänt rötskadad.	Medelmåttig.	—	—
6	Jönköpings län.	7·33	5·80	6·01	4·86	5·40	6·41	5·66	5·08	—	6·60	—	—	1·97	Flerestädes angripen af torröta.	Betydligt under medelmåttan.	3·1	Öfver medelmåttan.
7	Kronobergs län	4·00	4·87	5·84	4·95	6·25	6·93	5·55	3·69	—	—	—	—	5·48	I flere distrikt rötskadad.	Undermedelmåttan.	3·5	Öfver medelmåttan.
8	Kalmar län	7·96	6·45	7·41	6·00	6·80	7·54	7·46	5·43	—	6·80	6·48	—	5·10	God; i norra Smålandsdelen något rötskadad.	Medelmåttig.	4·0	Öfver medelmåttan.
9	Gotlands län	8·35	—	9·70	—	9·34	9·56	9·47	8·29	5·80	9·00	—	—	5·93	Allmänt angripen af röta.	God.	3·0	—
10	Blekinge län.	9·26	5·69	6·90	5·07	6·87	7·04	6·83	6·33	—	6·01	4·22	—	5·32	God. ²⁾	Undermedelmåttan.	4·0	God.
11	Kristianstads län.	9·00	6·19	7·59	5·19	9·00	8·76	8·62	6·50	6·67	6·50	4·16	—	6·20	I allmänhet god, till någon del rötskadad.	Undermedelmåttan.	2·5	Under medelmåttan.
12	Malmöhus län	10·16	7·67	7·95	5·30	10·06	10·03	10·09	6·43	6·67	6·43	6·00	—	7·27	God. ²⁾	Undermedelmåttan.	3·5	Öfver medelmåttan.
13	Hallands län	8·17	6·14	7·18	4·78	6·88	7·90	6·84	7·17	8·46	7·35	7·73	—	5·77	Nästan i alla distrikt delvis rötskadad.	Undermedelmåttan.	3·5	Fullt medelmåttig.
14	Göteborgs och Bohuslän	7·97	6·74	8·38	6·49	6·31	7·27	7·32	4·85	6·62	5·25	—	—	5·18	Betydligt skadad af röta.	Nära medelmåttig.	3·5	Fullt medelmåttig.
15	Elfsborgs län	8·37	6·16	6·72	5·42	6·29	7·14	7·39	5·95	7·53	6·74	—	—	3·70	Dålig, rötskadad.	Betydligt under medelmåttan.	2·5	Öfver medelmåttan.
16	Skaraborgs län.	7·56	5·67	5·88	4·48	7·38	7·32	7·25	4·89	5·39	5·55	—	—	3·76	Dålig, småväxt, rötskadad.	Nära medelmåttig.	3·5	Medelmåttig.
17	Värmlands län	8·79	6·10	6·97	5·50	5·54	7·13	4·28	4·01	—	3·77	—	—	2·99	Betydligt skadad af torröta.	Undermedelmåttan.	—	Öfver medelmåttan.
18	Örebro län	7·96	6·60	6·04	5·00	5·96	7·35	7·16	3·77	7·14	5·37	—	—	2·96	Dålig, skadad af torröta.	Betydligt under medelmåttan.	2·0	Undermedelmåttan.
19	Vestmanlands län.	9·28	9·00	6·70	—	7·54	8·42	7·43	3·29	—	6·62	—	—	2·19	Dålig, allmänt angripen af röta.	Undermedelmåttan.	2·5	Medelmåttig.
20	Kopparbergs län	7·52	6·39	8·33	—	7·60	7·35	6·62	5·57	—	7·50	—	—	3·14	Dålig, allmänt angripen af röta.	Betydligt under medelmåttan.	—	Medelmåttig.
21	Gefleborgs län	8·42	7·15	8·71	4·50	7·03	7·42	6·89	7·01	8·98	—	—	—	4·14	Dålig, allmänt skadad af torröta.	Betydligt under medelmåttan.	1·0	Nära god.
22	Vesternorrlands län	—	—	8·59	5·76	6·64	5·99	5·85	4·05	—	5·50	—	—	4·82	Dålig, allmänt skadad af torröta.	Betydligt under medelmåttan.	—	Öfver medelmåttan.
23	Jemtlands län	—	—	7·33	—	6·58	6·10	6·17	3·93	—	—	—	—	5·03	God.	Betydligt under medelmåttan.	—	Nära medelmåttig.
24	Vesterbottens län.	—	—	8·23	5·96	6·36	6·93	7·55	—	—	—	—	—	6·49	I allmänhet mindre god och rötskadad.	Nära medelmåttig.	—	Fullt medelmåttig.
25	Norrbottens län	—	—	12·90	—	6·69	9·15	—	—	—	—	—	—	7·73	I de södra socknarne mindre god, i de öfriga god.	Undermedelmåttan.	—	—
Hela riket		8·69	6·36	7·09	5·12	7·69	7·61	8·61	5·57	6·88	6·44	4·95	—	4·63	Dålig och betydligt rötskadad utom i några af de sydligaste och nordligaste länen.	Under medelmåttan.	2·8	Öfver medelmåttan.

1) Korntalen för Stockholms stad äro beräknade efter de för kringliggande länsmansdistrikt angifna talen.

2) Röta visat sig, ehuru i mycket ringa grad.

rapporter om skörden år 1898.

19.	20.	21.	22.	23.	24.	25.	
Höskörden		Halmafkastningen.		Südestillgången.	Fodertillgången.	Bergningsvädrets beskaffenhet.	
från odlad jord.	från naturlig äng.	Höstsädes-.	Värsädes-.				
God.	Öfver medelmåttan.		Riklig.	Lemnar betydligt öfverskott.	Mer än tillräcklig.	För hö ogynsamt, eljest gynsamt.	1
Riklig.	Fullt medelmåttig.		Riklig.	Betydligt öfverskott af alla sädeslag.	Mer än tillräcklig.	Ogynsamt för hö, gynsamt för säd.	2
Riklig.	Nära god.		Ymnig.	Lemnar betydligt öfverskott.	Mer än tillräcklig.	Mycket ogynsamt för hö, mycket gynsamt för säd.	3
Riklig.	Nära god.		Ymnig.	Lemnar mycket stort öfverskott.	Riklig.	För hö regnigt, för säd gynsamt.	4
Mycket god.	Nära god.		Riklig.	Lemnar öfverskott af hafre.	Fullt tillräcklig.	I det hela gynsamt.	5
Riklig.	God.		Mycket god.	Tillräcklig och öfverskott af hafre.	Fullt tillräcklig.	Godt.	6
Riklig.	Mycket god.		Ymnig.	Lemnar mycket stort öfverskott.	Lemnar mycket stort öfverskott.	I det hela särdeles gynsamt.	7
Mycket god.	God.		Riklig.	Lemnar ovanligt stort öfverskott.	Fullt tillräcklig.	Särdeles gynsamt.	8
God.	God.		Riklig.	Lemnar öfverskott.	Lemnar öfverskott.	Synnerligen gynsamt.	9
Nära god.	Öfver medelmåttan.	Mycket god.	Öfver medelmåttan.	Ej obetydligt utöfver behovet.	Fullt tillräcklig.	I allmänhet gynsamt.	10
Riklig.	God.		Särdeles riklig.	Såsom vanligt betydande öfverskott.	Riklig.	För hö mindre gynsamt, i öfrigt gynsamt.	11
Ymnig.	Riklig.		Riklig.	Mycket öfver det egna behovet.	Betydligt utöfver behovet.	Godt utom delvis för höet.	12
Riklig.	Mycket god.		Riklig.	Tillåter stor försäljning af hafre.	Mer än tillräcklig.	Gynsamt.	13
Mycket riklig.	Riklig.		Ymnig.	Hafretillgången större än någonsin.	Mer än tillräcklig.	Gynsamt utom för en del hö.	14
Riklig.	God.	God.	Riklig.	Mer än tillräcklig, af hafre ovanligt stort öfverskott.	Betydligt öfver det egna behovet.	För hö delvis ogynsamt, i öfrigt godt.	15
God.	Öfver medelmåttan.		Riklig.	Tillräcklig utom i norra delen, öfverskott af hafre.	Fullt tillräcklig.	För hö och en del råg ogynsamt, i öfrigt gynsamt.	16
Mycket god.	Medelmåttig.	Öfver medelmåttan.	God.	Otillräcklig i bergslagen.	Fullt tillräcklig.	För hö mindre godt, i öfrigt gynsamt.	17
Riklig.	Undermedelmåttan.	Mycket god.	Riklig.	Lemnar öfverskott.	Utöfver länets behof.	Ogynsamt för höet, godt för säden.	18
God.	Öfver medelmåttan.		Mycket god.	Otillräcklig af höstsäd.	Tillräcklig.	Ogynsamt för hö, gynsamt för säd.	19
Mycket god.	Medelmåttig.		Riklig.	Tillräcklig endast af värsäd.	Lemnar öfverskott.	Mindre gynsamt, synnerligast för höet.	20
Öfver medelmåttan.	Fullt medelmåttig.		God.	Mycket otillräcklig.	Tillräcklig.	Ogynsamt.	21
Betydligt öfver medelmåttan.	Fullt medelmåttig.		Mycket god.	Mycket otillräcklig.	Fullt tillräcklig.	Mindre gynsamt.	22
Nära god.	Fullt medelmåttig.		Riklig.	Mycket otillräcklig.	Fullt tillräcklig.	Ogynsamt.	23
God.	Fullt medelmåttig.		Riklig.	Mycket otillräcklig.	Fullt tillräcklig.	Ogynsamt.	24
Riklig.	Öfver medelmåttan.		Särdeles riklig.	Af hvete och värsäd, synnerligast hafre, betydligt större, af råg något mindre än vanligt	I alla län fullt tillräcklig eller mer utom i två län, der den endast är tillräcklig.	I allmänhet ogynsamt för höet, men i öfrigt gynsamt.	25

Tab. 2. Beräknad skörd af säd och potatis år 1898.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.
L ä n.	Hvete.		Råg.		Korn.	Hafre.	Blandsäd.	Ärter.	Bönor.	Vicker.	Bo- hvete.	Raps.	Potatis.
	Höst-.	Vår-.	Höst-.	Vår-.									
	H e k t o l i t e r.												
Stockholms stad	1)	—	1)	—	100	1,200	100	200	—	—	—	—	2,000
Stockholms län	132,000	1,400	399,100	300	136,300	839,900	224,000	74,700	6,400	27,000	—	—	372,000
Uppsala län	121,300	1,700	323,100	—	297,900	724,900	235,100	49,300	1,900	13,600	—	—	161,900
Södermanlands län	125,500	4,600	331,200	200	82,400	1,167,400	157,400	30,400	1,300	25,600	—	—	258,800
Östergötlands län	132,200	15,100	565,200	1,100	283,400	1,271,400	935,700	54,400	900	44,700	—	—	640,100
Jönköpings län	6,800	5,800	323,900	8,600	79,400	1,538,100	19,500	4,800	—	4,000	—	—	693,900
Kronobergs län	200	500	256,600	15,300	199,400	1,032,800	4,300	500	—	grönf.	—	—	832,200
Kalmar län	66,700	4,700	617,200	4,400	286,000	1,139,400	15,800	16,100	—	9,300	200	—	825,900
Gotlands län	89,200	—	292,100	—	300,400	61,700	42,100	6,800	1)	500	—	—	376,500
Blekinge län	28,900	2,000	262,400	17,200	77,100	435,400	33,500	3,100	—	14,600	1)	—	888,500
Kristianstads län	98,500	800	655,900	32,400	366,200	1,191,000	494,400	22,200	800	13,200	1,200	—	1,874,100
Malmöhus län	360,800	2,200	692,000	3,000	1,200,900	1,704,400	1,132,100	54,400	200	25,300	200	—	1,482,200
Hallands län	35,000	17,100	358,900	8,700	77,000	1,153,800	78,200	3,400	13,400	5,900	300	—	564,900
Göteborgs och Bohus län . .	9,800	6,600	204,300	800	92,700	1,153,000	32,800	6,300	56,900	6,200	—	—	415,400
Elfsborgs län	11,800	17,400	381,100	16,500	33,500	2,618,900	27,100	10,900	800	8,100	—	—	823,400
Skaraborgs län	97,800	6,100	624,900	5,900	83,800	3,395,800	48,600	31,100	300	21,400	—	—	803,100
Vermlands län	10,000	2,700	405,800	100	15,900	1,593,400	8,400	4,900	—	400	—	—	479,600
Örebro län	55,000	7,200	229,300	1,000	39,500	1,208,700	26,200	6,800	2,000	3,600	—	—	323,700
Vestmanlands län	110,200	1,600	242,100	—	58,100	1,137,500	82,400	16,100	—	9,900	—	—	139,400
Kopparbergs län	7,300	2,600	159,100	—	64,200	861,400	82,500	5,900	—	2,900	—	—	250,300
Gefleborgs län	1,000	400	59,400	200	249,900	452,000	21,600	6,900	100	grönf.	—	—	346,200
Vesternorrlands län	—	—	34,100	400	355,600	85,900	10,200	1,700	—	300	—	—	378,000
Jemtlands län	—	—	13,300	—	156,900	9,000	3,000	1,400	—	—	—	—	165,300
Vesterbottens län	—	—	7,600	600	356,800	17,300	6,200	—	—	—	—	—	289,600
Norrbottnens län	—	—	10,200	—	323,700	20,100	—	—	—	—	—	—	158,100
Rikets skörd år 1898 i hektol.	1,500,000	100,500	7,448,800	116,700	5,217,100	24,814,400	3,721,200	412,300	85,000	236,500	1,900	—	13,575,100
» » » » i tunnor	909,700	60,950	4,517,440	70,770	3,163,990	15,049,060	2,256,780	250,050	51,550	143,430	1,150	—	8,232,820
Medelskörd åren 1888—1897 i hektoliter	1,389,900	93,000	7,681,500	95,700	5,040,800	22,050,400	3,053,600	528,600	73,100	254,100	2,200	2,800	19,188,900
i tunnor	842,930	56,390	4,658,580	58,010	3,057,050	13,372,810	1,851,920	320,570	44,350	154,120	1,340	1,670	11,637,420

Anm. Härjemte har af vicker i alla län och af åtskilliga andra sädesslag i flere län, synnerligast de norrländska, skördats grönfoder.

¹⁾ Skörd angifven, men enligt beräkning icke uppgående till 50 hl. och därför här utesluten.

R é s u m é.

Les renseignements annuels sur les faits de la statistique agricole en Suède sont fournis par deux méthodes. Depuis 1865 les Sociétés agricoles des provinces donnent des chiffres *directement* reçus des cultivateurs, entre autres des renseignements sur la quantité de la semence ainsi que sur celle de la récolte. Cette méthode est la plus ancienne des deux, mais on n'en peut publier les résultats qu'après l'expiration d'une année au moins. A cause de cela il a été introduit, depuis 1874, une autre méthode donnant des renseignements immédiatement après la fin de la récolte, bien qu'en chiffres approximatifs. Le calcul se fait de la manière suivante: la quantité enssemencée étant connue par les publications des Sociétés agricoles et les corrections nécessaires y ayant été apportées, on n'a besoin que de demander une appréciation des multiples des grains récoltés dans chaque bailliage (au nombre de 520). Ces chiffres approximatifs, multipliés par la quantité de la semence, donnent les chiffres de la récolte.

C'est par la combinaison des résultats de cette dernière méthode avec les rapports des préfets des provinces qu'on a pu dresser la présente relation — la vingt-cinquième de la série.

La récolte de 1898, d'après les rapports des préfets, a été censée *presque bonne*. Les quantités moissonnées du froment, de l'orge et du méteil, mais surtout de l'avoine et du fourrage ont été très grandes et la qualité en général satisfaisante. Quant aux pommes de terre, la récolte a donné une quantité beaucoup au dessous de la moyenne et une qualité très mauvaise.

Le tableau 1 résume les multiples des grains divers par provinces: col. 2 froment d'hiver, col. 3 froment d'été, col. 4 seigle d'hiver, col. 5 seigle d'été, col. 6 orge, col. 7 avoine, col. 8 méteil, col. 9 pois, col. 10 fèves, col. 11 vesces, col. 12 sarrasin, col. 13 colza, col. 14 pommes de terre. Les autres colonnes (15—25) contiennent les appréciations sur la récolte du lin, du fourrage etc.

Le tableau 2 donne les quantités calculées de la récolte. Pour faciliter la comparaison, nous ajoutons aussi la moyenne des dix années précédentes:

	1898.	Moy. de 1888—1897.
	Hectolitres.	Hectolitres.
Froment (col. 2 et 3)	1,600,500	1,482,900
Seigle (col. 4 et 5)	7,565,500	7,777,200

	1898.	Moy. de 1888—1897.
	Hectolitres.	Hectolitres.
Orge (col. 6)	5,217,100	5,040,800
Avoine (col. 7)	24,814,400	22,050,400
Méteil (col. 8)	3,721,200	3,053,600
Pois (col. 9)	412,300	528,600
Fèves (col. 10)	85,000	73,100
Vesces (col. 11)	236,500	254,100
Pommes de terre (col. 14)	13,575,100	19,188,900

Le tableau A contient, en pour-cent des grains récoltés, les relations entre la récolte de 1898 et la moyenne des années 1876—1895.

Les données sur le poids moyen des céréales récoltées sont comprises dans le tableau B. Voici le poids par hectolitre:

	1898.	Moy. de 1876—1895.
	kilogr.	kilogr.
Froment d'hiver	77·8	77·8
Seigle d'hiver	71·7	72·1
Orge	63·3	63·1
Avoine	48·0	47·5
Méteil	55·4	55·0
Pois	78·8	78·8
Fèves	78·6	77·4
Vesces	76·7	74·1

Le poids total de tous les blés et légumineuses récoltés en 1898 a été de 2,452 mill. de kilogr.; la moyenne de 1888—1897 représente 2,276 mill. de kilogr. Le tableau C en donne des renseignements plus détaillés.

D'après les prix de bourse actuels, la récolte des céréales de l'année peut être évaluée comme suit: froment 19·2, seigle 71·9, orge 38·8, avoine 110·2, méteil 22·7, légumineuses 9·2 millions de couronnes: c'est-à-dire en tout 272 millions de couronnes. Cette somme est, à la vérité, trop forte, parce que la qualité du blé vendu à la bourse est en général meilleure que celle du blé qui n'est pas mis en vente.

